

OMTALT AV FREDRIK GIERTSEN

Klovnens tårer

Humor og surrealisme gjør *Holy Motors* til en av årets mest særegne filmopplevelser. Den kan oppleves på norske kinoer fra 22. mars.

Scene. En mann våkner opp på rommet sitt og finner etterhvert en hemmelig dør. Han får åpnet døra ved hjelp av en nøkkel som vokser ut av fingeren hans. Døra leder til galleriet i en fullstappet kinosal, der publikum er oppslukt av stumfilmklassikeren *The Crowd*, mens et barn og en kjempemessig hund går opp og ned mellom stolradene.

Dette er åpningsscenen i den franske filmen *Holy Motors*, regissert av Léos Carax.

Deretter ser vi en velkledd bankmann stige inn i en stor, hvit limousin som kjøres av en like velkledd sølvrev kalt Céline. Han setter seg til rette før han spør henne hvor mange oppdrag de har i dag, og får vite at det er ni.

Og selv om åpningen har slått an en surrealistisk tone, blir seeren tatt på senga når bankmannen vipper ut et sminkespeil og begynner å gjøre seg klar til det som tydeligvis er dagens første jobb: Han forvandler seg til en vaklende gammel tiggerske og stiller seg opp med skålen sin på en av Paris' broer, flankert av sine tre sortkledd livvakter.

Denne mannen omtales som Oscar, og han spilles av Dennis Lavant, som i rolleteksten på slutten står oppført med elleve roller. For oppdraget på broen tar raskt slutt, og maskeraden fortsetter. Vi forstår fort at Oscar er skuespiller, og en spesialisert sådan, som lever av forskjellige korte, men intense oppdrag. Publikum følger ham igjennom hele den fascinerende arbeidsdagen, der hver scene er uforglemmelig, selv om arbeidet åpenbart krever sin mann.

En krevende jobb

Holy Motors er en film som stadig minner oss om at historier ikke alltid trenger å gå opp i logisk forstand, som da Oscar plutselig oppdager bankmannen igjen, sittende på en kafé.

Skuespilleren slenger på seg en grotesk rød hette, river til seg en pistol fra kofferten sin og løper over avenyen i bar over-

kropp. Han skyter bankmannen, som altså spilles av samme skuespiller, før han selv blir pepret av livvaktene. Men til tross for at denne scenen åpenbart ikke er planlagt slik de andre er, så er det bare å tørke av seg blodet og sjangle tilbake til limousinen.

En annen gang er Oscar forkledt som kinesisk gangster på vei inn i en lagerbygning. Han treffer en skummel, langhåret fyr som han kjapt stikker ned, men når han – av en eller annen grunn – barberer av ham manken, ser vi at de er helt like.

Den halvdøde mannen stikker så plutselig ned en overrasket Oscar i en finurlig klippet scene, før sistnevnte igjen vakler tilbake til limousinen, enda mer tynget av sitt arbeid. Der får han trøst av Céline, men de må snart kjøre videre.

Plott eller ikke plott

Alt dette gjør *Holy Motors* til en film for de viderekomne, og med det mener jeg de som ubesværet kan bli med på leken og

Omtalt film.

HOLY MOTORS
Regi: Léos Carax
Frankrike, 2012
Premiere: 22. mars

PARIS: *Holy Motors* er en bemerkelsesverdig reise gjennom Paris' gater, hvor vi følger Monsieur Oscar – en mystisk forklædningssekspert på oppdrag i en hvit limousin.

ikke lar seg irritere av at regissøren driver litt gjøn med dem.

For behovet for å sette sammen et logisk plott av enhver historie er overraskende sterk, til tross for at ingen tviler på at alt som foregår på lerretet utgjøres av manipulasjoner. I sin bok *Reading for the Plot* (1984) skriver Peter Brooks om den allmenne trangten til at ethvert plott skal «bevege seg framover,» en følelse som karakteriseres av en søken etter oppmuntrende tegn på en sammenhengende baktanke, et eller annet som «i historiens utfoldelse bærer på et løfte om framdrift imot mening».

Det er gjerne dette som gjør at vi leser videre, men i noen tilfeller, som med *Holy Motors*, må vi lete etter andre motiver. En kunstretning som oppsto i de samme ga-

tene som Oscar og Céline kjører rundt i for et snaut århundre siden, vil kunne kaste lys over saken.

Det var nemlig i 1920-tallets Paris at surrealismen oppsto, en bevegelse som omfavnet nettopp disse inkonsekvensene vi ser i *Holy Motors* – ikke minst slik de framstår i våre drømmer, og film og drøm passer jo på mange måter langt bedre sammen enn film og virkelighet.

Surrealismen

Surrealistene utgjorde i virkeligheten en revolusjonær bevegelse, både i kunstnerisk og politisk forstand, formet som et angrep på en overdreven rasjonalisme, som etter deres oppfatning hadde medvirket til utbruddet av Den første verdenskrig. Målet for surrealismen var, ifølge manifestfor-

fatter André Breton, å vise at den indre og den ytre virkeligheten var i ferd med smelte sammen til ett, noe som forklarer det økte fokuset på psykoanalyse og drømmer i datidens bøker.

Nå er vel surrealismen fremdeles en sjanger for de innvidde, og derfor nytes også *Holy Motors* best av dem som er villige til å frigjøre seg fra behovet for et logisk og meningsfylt plott, og godta absurde, humoristiske brudd (*non sequitur*).

Dette er også i høyeste grad en *meta-film*, det vil si en film om film, all den stund den ikke bare handler om en skuespiller, men også leker med og til tider bryter de illusjonene mediet vanligvis så møysommelig bygger opp. Det er bare å kaste seg ut i det, for gevinsten består i en vidunderlig leken, original og morsom film for alle nysgjerrige mennesker.

Filmens tittel blir for øvrig ikke forklart før helt til slutt, om det da kan kalles en forklaring. ■

***Holy Motors* er en film som stadig minner oss om at historier ikke alltid trenger å gå opp i logisk forstand.**